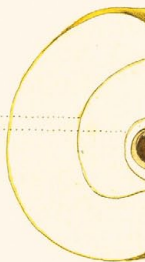
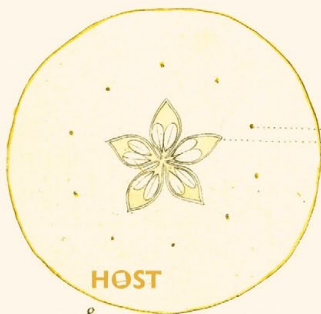

KATHARINA HAGENA

Chuť jablečných
jadýrek

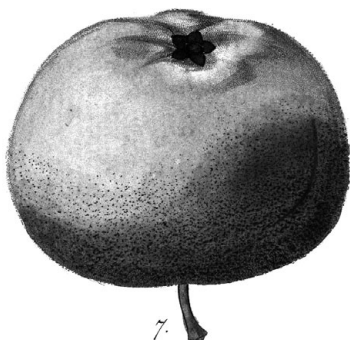
HÖST

8.

7.

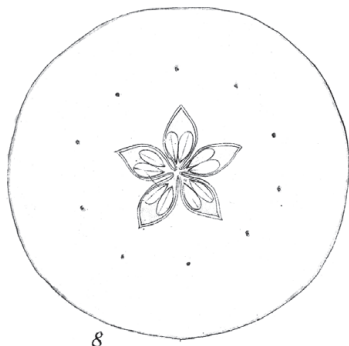
Chut' jablečných jader

Chuť jablečných jadýrek

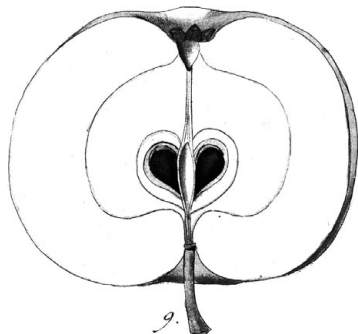

Přeložil Petr Štědroň

KATHARINA HAGENA

Brno 2011

First published in the German language as
„Der Geschmack von Apfelkernen“
by Katharina Hagena

Copyright © Verlag Kiepenheuer & Witsch GmbH
& Co. KG, Cologne/Germany, 2008, 2009

Cover Illustrations © AKG-Images

Translation © Petr Štědroň, 2010

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o.,
2010, 2011 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7294-497-2 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7294-498-9 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7294-499-6 (Formát PDF pro čtečky)

ISBN 978-80-7294-500-9 (Formát MobiPocket)

*La mémoire ne nous servirait à rien
si elle fût rigoureusement fidèle.*

Paměť by nám byla k ničemu,
kdyby byla neúprosně věrná.

PAUL VALÉRY

I. KAPITOLA

Teta Anna zemřela v sedmnácti na zápal plic, jenž se kvůli jejímu zlomenému srdci a doposud nevnalezenému penicilinu nedal vyléčit. Ze světa odešla jednoho pozdního červencového odpoledne. A když pak její sestra s pláčem vyběhla do zahrady, spatřila, jak s Anniným posledním chrastivým vydechnutím všechny červené rybízky zbělely. Byla to velká zahrada, ta spousta starých rybízových keříků se prohýbala pod těžkými plody. Už dávno je měli sklídit, když ale Anna onemocněla, nikdo na bobulky nemyslel. Moje babička mi o tom často vyprávěla, protože to byla právě ona, kdo ty truchlící rybízky objevil. Od té doby už v zahradě mé babičky býval jen černý

a bílý rybíz a žádný další pokus o zasazení červeného keříku se nezdařil; na jeho větvičkách rostly vždy jen bílé bobule. Nikomu to ale nevadilo, ty bílé chutnaly skoro stejně tak sladce jako červené, při odšťavňování si člověk aspoň úplně nezničil celou zástěru a hotové želé pak blýskalo takovou tajuplně zsinalou průhledností. „Konzervované slzy“, tak mu říkala moje babička. A na policích ve sklepě pořád ještě stály sklenice všech velikostí s rybízovým želé z roku 1981, z léta obzvláště slzotvorného, Rosmariina posledního. Jednou moje matka pátrala po naložených okurkách a našla sklenici z roku 1945 s prvními poválečnými slzami. Tu darovala Mlynářskému spolku, a když jsem se jí ptala, proč pro všechno na světě dává babiččino želé nějakému vlastivědnému muzeu, pravila, že tyhle slzy prý jsou moc hořké.

Moje babička Bertha Lünschenová rozená Deelwaterová zemřela desítky let po tetě Anně, to už pak ale dávno nevěděla, kdo byla její sestra, jak se sama jmenuje nebo jestli je právě zima či léto. Zapomněla, co si má člověk počít s botou, co se dělá s bavlnkou nebo lžící. Během deseti let se zbavila svých vzpomínek s touž roztržitou lehkostí, s níž si odhrnovala své krátké bílé lokny ze šíje nebo umetávala neviditelné drobky na stole. Na ten šustot ztvrdlé, suché kůže její ruky na dřevěném kuchyňském stole jsem se rozpomínala mnohem jasněji než na rysy jejího obličeje. I na to, jak se její vrásčité prsty kolem těch neviditelných drobečků vždycky pevně sevřely, jako by se pokoušely zachytit prolétávající přeludy jejího ducha, možná je ale Bertha jenom chtěla dát vrabcům, kteří si zkraje léta v zahradě tak rádi dopřávali své písečné koupele a přitom vždycky vyškrabávali ředkvičky, nebo prostě jenom nechtěla nadrobit na podlahu. V ústavu sociální péče pak měli stůl z umělé hmoty

a její ruka umlkla. Než se jí paměť úplně vytratila, ještě nás ve své závěti obdarovala. Moje matka Christa zdědila půdu, teta Inga cenné papíry, teta Harriet peníze. Já, poslední potomek, jsem podědila dům. Šperky a nábytek, prostírání a stříbro se měly rozdělit mezi mou matku a mé tety. Čirý a jasný jako dešťová voda byl Berthin testament — a přinesl i stejné vystřízlivění. Cenné papíry moc cenné nebyly, na pastvinách Severoněmecké nížiny kromě krav nikdo žít nechtěl, peněz příliš nebylo a dům byl starý.

Bertha si určitě vzpomněla na to, jak moc jsem ten dům dřív milovala. O její poslední vůli jsme se ale dozvěděly až po pohřbu. Cestovala jsem sama, byla to daleká, zdlouhavá jízda různými vlaky. Jela jsem z Freiburgu a musela jsem přes celou zemi, než jsem nakonec vystoupila z téměř prázdného linkového autobusu. Od toho strašidelného maloměstského nádraží mě natrásal po místních dědinách, dokud nezastavil nahoře ve vesnici Bootshaven, na zastávce naproti domu mé babičky. Byla jsem zdrchaná tou cestou, smutkem a pocity viny, které má člověk vždycky, když zemře někdo, koho miloval, ale moc dobře ho neznal.

Přijela i teta Harriet. Jenom už se nejmenovala Harriet, ale Mohani. Přesto neměla oranžové roucho ani vyholenou hlavu. Na její nový stav osvětlení poukazoval jen řetízek z dřevěných kuliček s obrázkem gurua. S krátkými, henou obarvenými vlasy a v teniskách Reebok přesto vypadala jinak než ostatní černé postavy, které se ve skupinkách sbíraly před kaplí. Byla jsem ráda, že tetu Harriet vidím, i když jsem zase sklíčeně a s neklidem pomyslela na to, že jsem se s ní naposledy viděla před třinácti lety. Tenkrát, když jsme museli pohřbít Rosmarie,

Harrietinu dceru. Neklid byl můj důvěrný přítel, koneckonců pokaždé, když jsem se dívala do zrcadla, myslela jsem na Rosmarie. Její pohřeb byl nesnesitelný, zřejmě je to vždycky nesnesitelné, když se mají zakopávat patnáctileté holky. Takže jsem tehdy, jak mi později říkali, upadla do hlubokých mdlob. Poslední, na co si pamatuji, je to, že se z bílých lilií na rakvi linuly teplé, vlhce sladké výpary, které mi zalepovaly nos a na průdušnici mi z nich snad vyskakovaly puchýře. Nedostávalo se mi vzduchu. Pak už jsem se řítila do bílé díry.

Později jsem se probudila v nemocnici. Jak jsem padala, rozrazila jsem si čelo o obrubník a tu ránu bylo potřeba zašít. Nad kořenem nosu mi zbyla jizva, taková bledá skvrna. Bylo to mé první bezvědomí, poté jsem do mdlob upadla ještě hodněkrát. Padání máme v rodině.

A tak teta Harriet po smrti své dcery odpadla od víry. Odešla k Bhagwanovi, chudáček, říkalo se v okruhu známých. Do té sekty. Přičemž slovo sekta se vyslovovalo tišším hlasem, jako kdyby se báli, že na ně ta sekta někde v koutku číhá, aby je odchytila, oholila jim hlavy a následně nechala člověka vrávorat pěšími zónami tohoto světa a s dětinskou radostí natřásat tamburínu jako ti šílenci odstavení ze života v *Přeletu nad kukaččím hnízdem*. Ale teta Harriet nevypadala, že by na Berthině pohřbu chtěla vytahovat zrovna tamburínu. Když mě uviděla, přitiskla mě k sobě a líbala mě na čelo. Líbala spíš tu jizvu na mém čele, nic jsem ale neříkala a posouvala se dál ke své matce, která stála vedle ní. Moje matka vypadala, jako by byla poslední tři dny proplakala. Srdce se mi při pohledu na ni smrsklo do malé vrásčité hrudky. Jak je to hrozné, muset pohřbívat vlastní mámu, myslela jsem si, když jsem ji pustila. Můj otec stál vedle ní a podpíral ji, byl mnohem menší než posledně

a v obličejí měl rysy, které jsem ještě neznala. Trochu stranou stála teta Inga a i přes zarudlé oči všem brala dech. Její pěkná ústa se ohýbala dolů, což u ní nevypadalo nijak plačtivě, ale hrdě. A i když měla jednoduché šaty až ke krku, nevypadaly jako smuteční, ale jako černé mini. Přišla sama a popadla mě za obě ruce. Na vteřinku jsem ucukla, z její levé ruky jsem dostala zásah statické elektřiny. Měla na ní svůj jantarový náramek. Ruce tety Ingy byly na dotek tvrdé, teplé a suché. Bylo slunečné červenové odpoledne. Dívala jsem se na ostatní lidi, spoustu paní s bílými trvalými, tlustými brýlemi a černými kabelkami. To byly Berthiny přítelkyně z Besedy. Bývalý, nyní čestný starosta, pak samozřejmě Carsten Lexow, starý učitel mé matky, nějaké kamarádky ze školy a vzdálené sestřenice mých tet a mé matky a tři velcí muži, kteří tady vážně a nemotorně postávali a hned se na nich dalo poznat, že jsou to bývalí ctitelé tety Ingy, protože si naprosto netroufali na ni pohledět přímo, přitom ji ale nespouštěli z očí. Koopovi, sousedé, taky přišli, pak ještě nějakí lidé, které jsem nedokázala zařadit, snad z ústavu sociální péče, možná z pohřebního ústavu, snad staří známí od dědečka z úřadu.

Později všichni přešli do lokálu vedle hřbitova, pojist máslové buchty a vypít kávu. Jak to tak na pohřbech bývá, začali všichni smuteční hosté okamžitě mluvit, nejdříve tiše mumlali, pak hovořili čím dál tím hlasitěji. Dokonce i moje matka a teta Harriet se horečnatě bavily. Ti tři ctitelé teď postávali u tety Ingy s doširoka rozkročenýma nohama a protahovali se v zádech. Vypadalo to, že tetu Ingu ty jejich holdy a projevy nijak nepřekvapovaly, přitom je ale přijímala s jemnou a šetrnou ironií.

Přítelkyně z Besedy seděly pospolu a držely besedu nebo-li věneček. Na rtech jim uvízly drobečky cukru a mandlové

plátky. Jedly stejně jako mluvily; pomalu a nahlas a nepřetržitě. Spolu s oběma servírkami přinášeli můj otec a pan Lexow z kuchyně stříbrné tácy s horami čtverhranných máslových buchet a pokládali na stoly jednu konvici s kávou za druhou. Přítelkyně z Besedy s oběma pozornými mladými muži tak trochu laškovaly a pokoušely se je získat pro Besedu. A zatímco můj otec to s nimi uctivě probíral, pan Lexow se vyděšeně uchichotával a poté prchl k sousedním stolům. Koneckonců tady musel zůstat a taky tady bydlel.

Když jsme z lokálu vyšli, bylo venku pořád ještě teplo. Pan Lexow si sepnul nohavice kovovými kroužky a nasedl na své černé kolo, jež nebylo zamčené a stálo opřené o domovní zeď. Krátce pokynul rukou a odjel směrem ke hřbitovu. Moji rodiče a tety zůstali přede dveřmi lokálu a mhouřili oči ve večerním slunci. Otec si odkašlal:

„Ti chlapi z úřadu, no však jste je viděli, Bertha prý zanechala závěť.“

Takže to tedy přece byli právníci. Můj otec ještě neskončil, otevřel ústa a zase je zavřel, ty tři ženy nadále mžouraly do rudého slunce a nic neříkaly.

„Čekají u domu.“

Rosmarie zemřela taky v létě, ale v noci se už z luk prodíraly vůně podzimu. Lidé se rychle prochlادili, když leželi na zemi. Myslela jsem na babičku, která ležela pod zemí, na tu vlhkou, černou díru, v níž teď spočívala. Bažinatá půda, černá a mastná, a pod ní písek. Halda vykopané zeminy vedle jejího hrobu vysychala na slunci a znovu a znovu se z ní odsypával písek, odtékal z ní v malých morénách jako z přesýpacích hodin.

„To jsem já,“ povzdechla si jednou Bertha, „to je má hlava.“

Pokyvovala na přesýpací hodiny, které stály na kuchyňském stole, a zprudka se zvedla ze židle. Přitom ty hodiny bokem srazila ze stolu. Slabá dřevěná konstrukce se rozbila, sklo se roztránilo okolo. Byla jsem teprve dítě a její nemoc ještě nebyla tak pokročilá, aby se dala hned rozpoznat. Klekla jsem si na kolena a ukazováčkem rozprostírala bílý píseček z přesýpacích hodin po černobílých kamenných dlaždicích podlahy. Babička tam stála, povzddechla si a povídá mi, jak prý jsem jen mohla rozbít ty krásné přesýpací hodiny. Když jsem řekla, že to udělala ona sama, kroutila hlavou, kroutila jí znovu, znovu a znovu a znovu. Potom zametla střepy a vyhodila je do kbelíku s popelem.

Teta Harriet mě vzala za rameno, já jsem sebou šklubla.

„Půjdeme?“ zeptala se.

„Jo, samozřejmě.“

Pokusila jsem se vysvobodit z jejího jemného sevření. Okamžitě mě pustila, cítila jsem její pohled z boku. Šli jsme domů pěšky, Bootshaven je velmi malá vesnice. Lidé, které jsme míjeli, na nás vážně pokyvovali. Několikrát si nám do cesty stouply staré ženy a podávaly nám ruku, mému otci ale ne. Já jsem žádnou z nich neznala, ale ony se tvářily, že mě všechny znají, a říkaly sice tiše — s úctou k našemu smutku —, ale přesto s nijak nepotlačovaným triumfem nad tím, že to postihlo nějakou jinou, říkaly, že vypadám jako „ten chvíst Christel“. Chvilku mi trvalo, než jsem pochopila, co je chvíst a že to má být moje matka.

Dům už bylo vidět zdálky. Na fasádě bujelo psí víno a z horních oken už nezbývalo nic jiného než čtverhranné prolákliny v tmavozelené houštině. Ty dvě staré lípy u vjezdu sahaly až ke

střeše. Když jsem se dotkla boční stěny domu, byly ty hrubé červené kameny pod mou rukou teplé. Psím vínem projel závan větru, lípy pokyvovaly, dům zlehounka dýchal.

U paty schodiště, které vedlo k domovním dveřím, stáli ti advokáti. Jeden z nich odhodil cigaretu, jakmile nás viděl přicházet. Pak se rychle shýbl a vajgl zase zvedl. Když jsme vycházeli nahoru po širokých schodech, sklopil hlavu, uvědomil si, že jsme ho viděli, krk mu rudě naběhl a on se soustředěně pře-hraboval v aktovce. Oba zbylí muži koukali na tetu Ingu, oba byli mladší než ona, ihned se o ni ale začali snažit. Jeden z nich z aktovky vytáhl klíč a tázavě se na nás podíval. Moje matka ten klíč vzala a strčila ho do zámku. Když se rozeznělo mlaskavé šramocení mosazného zámku v horní části dveří, všem třem sestřám se ve tváři objevil tentýž lehounký úsměv.

„Můžeme jít do pracovny,“ pravila teta Inga a vyrazila napřed.

Vůně vchodových dveří mě omráčila, pořád ještě to tu vonělo po jablkách a starých kamenech, vyřezávaná truhla z věna mé prababičky Käthe stála přiražená ke zdi. Vlevo a vpravo byly dubové židle s rodovým znakem: srdcem rozpolceným pilou. Podpatky mé matky a tety Ingy klapaly, pod koženými podrážkami vrzal písek, jen teta Harriet za nimi šla pomalu a bez hlesu v těch svých teniskách Reebok.

V dědečkově pracovně bylo uklizeno. Mí rodiče a jeden z advokátů srazili čtyři židle dohromady, tři po jedné straně, jednu naproti. Hinnerkův psací stůl tam stál jako přikovaný u zdi mezi oběma okny, celé to pozdvižení se jej vůbec nedotýkalo, okna hleděla na vjezd s lipami. Světlo se prodíralo lipovými listy a naplňovalo místnost skvrnami. Vzduchem tancoval

prach. Bylo tu chladno. Mé tety a moje matka se posadily na ony tři židle, jeden z advokátů si vzal židli od Hinnerkova psacího stolu. Můj otec a já jsme stáli za třemi sestrami, zbylí dva právníci vpravo u zdi. Nohy a opěrky židlí byly vysoké a nutily ke vzpřímenosti tak, že se sedící těla šmahem poskládala do pravých úhlů: chodidla a holeně, stehna a záda, předloktí a nadloktí, krk a ramena, brada a krk. Sestry vypadaly jako egyptské sošky v nějaké hrobce. A i když to neklidné světlo oslepovalo, místnost stejně nevyhřálo.

Ten muž na Hinnerkově židli, nebyl to ten s cigaretou, zcvakal zámky na aktovce, to snad mělo být znamením pro ostatní, odkašlali si a vážně se zahleděli na onoho prvního muže, zřejmě nějakého jejich předáka. Ten se představil jako partner dřívějšího partnera Heinricha Lünschena, mého dědečka.

Předčítala a objasňovala se Berthina závěť, jejímž vykonavatelem byl stanoven můj otec. Těly sester proběhl jediný plynulý pohyb, když uslyšely, že dům má přejít na mě. Já jsem se sesula na štokrle a hleděla na toho partnerova partnera. Ten s cigaretou se po mně ohlédl, já jsem sklopila oči a zírala na papírek popsaný písněmi z tryzny, který moje ruka od té doby stále ještě svírala. Na bříška prstů se obtiskly noty písně „Ó hlavo plná trýzně“. Holt inkoustová tiskárna. Hlavy plné krve a bolesti, vlasy jako rudé inkoustové trysky jsem před sebou viděla, díry v hlavách, Berthiny mezery v paměti, písek z přesýpacích hodin. Z písku, pokud je dostatečně žhavý, se vyrábí sklo. Prsty jsem si přejela přes svou jizvu, ne, ještě se z ní žádný písek nesypal, jen z mé sametové sukně se vyřinul prach, když jsem zase sevřela ruku a přehodila nohu přes nohu. Sledovala jsem drobné očko, které se ztrácelo v černém sametu u mého kolene. Cítila jsem Harrietin pohled a zvedla zrak. Její oči byly naplněné soucitem, ona ten dům nenáviděla. Rozmarýna na

památku. Jako památka na Rosmarie, rozmarýna, památka na zesnulé. Kdo to ještě řekl? Zapomněla jsem. Čím byla očka v Berthině paměti širší, tím větší byly i úlomky vzpomínek, jež jimi propadaly. Čím zmatenější byla, tím pošetilejší byly vlněné výtvořy, co štrikovala a co se tím neustálým pouštěním ok, jejich zaplétáním nebo obnovováním nových oček na okrajích rozrůstaly do všech směrů, smřskávaly, rozestupovaly a plstnatěly a rozutíkávaly se do všech stran. Moje matka ty upletené kousky v Bootshavenu sesbírala a odvezla si je s sebou domů. Schraňovala je v krabici v šatní skříní jejich ložnice. Jednou jsem na tu krabici náhodou narazila a pak jsem si ty vyštrikované skulptury napůl zděšená a pobavená rozložila na posteli svých rodičů. Přišla do toho moje matka, já jsem už doma nebydlela a Bertha byla v domově. Dlouho jsme pak na ty vlněné nestvůrnosti hleděly.

„Každý si nakonec musí ty své slzy někde zakonzervovat,“ pravila má matka na obhajobu, pak zase všechno sbalila a strčila zpátky do skříně. O Berthině pletení jsme spolu už nikdy nemluvily.

Pěkně v řadě za sebou jsme zase všichni vykráčeli z pracovny a pak jsme šli chodbou zpátky ke vchodovým dveřím; bylo slyšet plechové břinkání zvonů. Muži nám podali ruku, odešli a my jsme si sedli venku na schody. Skoro každá z těch hladkých žlutobílých kamenných desek v sobě měla nějakou prasklinu, ne napříč, ale podélně: ploché kusy povyskočily, teď už jen volně přiléhaly a daly se zvedat jako nějaké příklopy. Dřív jich nebyvalo tolik, jen tak šest nebo sedm, užívali jsme je jako tajné schránky a schovávali do nich ptačí pířka, květy a dopisy.

Tehdy jsem ještě psávala dopisy, ještě jsem věřila na psané, tištěné a čtené. Tak to se už mezitím změnilo. Byla jsem

knihovnicí ve freiburské univerzitní knihovně, pracovala jsem s knihami, ano, příležitostně jsem si i nějaké vypůjčila. Ale že bych četla? Ne. Dřív ano, to jo, to jsem čítávala nepřetržitě, v posteli, u jídla, na kole. S tím byl ale konec. Čtení bylo totéž jako shromažďování, a shromažďování to samé jako uchovávání, a uchovávání totéž jako vzpomínání, a vzpomínání bylo to stejné jako nevědět přesně, a nevědět přesně bylo totéž jako zapomenout, a zapomenout bylo stejné jako padat, a s tím padáním musel být konec.

To byl jeden výklad.

Knihovnicí jsem ale byla ráda, z těchto důvodů, z jakých jsem už nečetla.

Nejdřív jsem studovala germanistiku, ale u seminárních prací jsem si uvědomila, že všechno, co následovalo po jejich bibliografické části, mi už přišlo bezvýznamné. Katalogy, věcné a jmenné rejstříky a příručky měly svou vlastní jemnou krásu, která se při zběžném čtení odkrývala stejně tak málo jako hermetická báseň. Když jsem se pomalu prokousávala od všeobecného slovníku a jeho častým používáním poddajných stránek přes mnoho dalších knih až ke specializované monografii, jejíž hřbet přede mnou snad kromě knihovníka ještě nikdo nikdy neměl v rukách, přinášelo mi to pocit jakéhosi zadostiučinění, s nímž se mé pocity vůči samotnému textu nedaly nikdy měřit. Navíc to, co člověk napsal, bylo tím, co si už nemusel pamatovat, tedy tím, co klidně mohl zapomenout, protože věděl, kde to stojí, a tak se opět stvrdilo, co platilo pro čtení.

Na svém povolání jsem měla obzvlášť ráda pátrání po zapomenutých knihách, knihách, které na svém místě stály už stovky let, které pravděpodobně ještě nikdo nikdy nečetl, na jejichž

ořezu bývala tlustá vrstva prachu, ale které přesto přežily miliony těch, jež je nepřečetli. Vypátrala jsem v těch časech sedm nebo osm takových knih a navštěvovala je v nepravidelných intervalech, nikdy jsem se jich ale nedotkla. Někdy jsem je trochu očichávala. Jako většina knih v knihovně nevoněly hezky, byly cítit opakem novoty. Nejhuř páchla kniha o staroegyptských vlysech, byla už celá zčernalá a zpustlá. Svou babičku jsem v domově navštívila pouze jedinkrát. Seděla ve svém pokoji, měla ze mě strach a podělala se do kalhot. Přišla pečovatelka a vyměnila jí plíny. Na rozloučenou jsem Berthu políbila na tvář, byla chladná a na rtech jsem cítila síťoví vrásek, které se měkce rozkládalo po její kůži.

Zatímco jsem čekala na schodech a prstem sledovala praskliny v kamenech, seděla moje matka o dva schody nade mnou a mluvila na mě. Hovořila tiše a své věty nedokončovala, takže se zdálo, jako by se zvuk jejího hlasu ještě nějaký čas vznášel vzduchem. Podrážděně jsem si říkala, proč to poslední dobou vždycky tak dělá. Teprve když mi do klína položila velký, mosazně zbarvený klíč, který s těmi prostince vyřezanými zuby vypadal jako divadelní rekvizita z nějaké vánoční pohádky, konečně jsem postřehla, co se tady děje. Šlo o dům, šlo o Berthiny dcery tady na těch zchátralých schodech, o její mrtvou sestru, která se v tom domě narodila, o mě a Rosmarie, která v domě zemřela. A šlo o toho mladého právníka s cigaretou. Skoro bych ho byla nepoznala, ale nebylo pochyb, byl to mladší bratr Miry Ohmstedtové, naší nejlepší kamarádky. Rosmariiny a mé nejlepší kamarádky.

II. KAPITOLA

Moji rodiče, mé tety a já jsme přenocovali ve třech pokojích pro hosty ve vesnické hospodě.

„Pojedeme zase dolů do Bádenska,“ řekla moje matka příštího rána. Říkala to pořád dokola, jako by o tom musela samu sebe přesvědčovat. Její sestry si povzdechly, znělo to, jako by oznamovala, že tam dolů jede vstříc štěstí. A možná to tak i bylo. Teta Inga se nechala svézt do Brém. Krátce jsem ji objala a dostala jsem elektrickou ránu.

„Už tak brzo po ránu?“ zeptala jsem se udiveně.

„Dneska bude horko,“ pravila Inga omluvně. Překřížila si paže před tělem a rukama si dlouhým, rychlým pohybem sjela

od ramen dolů až k zápěstím, roztáhla prsty a protřepala je. Když ze špiček jejích prstů odpadávaly jiskřičky, slabě to praskalo. Rosmarie milovala ty jiskrové výboje tety Ingy.

„Ukaž, jak prší hvězdičky,“ prosily jsme pořád dokola, hlavně když jsme byly po setmění v zahradě. Pak jsme už jenom s úctou hleděly na to, jak na rukách tety Ingy na zlomek vteřiny zasvítily maličké tečky.

„Bolí to?“ ptaly jsme se, ale ona jen vrtěla hlavou. Já jsem jí to ale nevěřila, cukla sebou, když se dotkla nějakého auta, když otvírala dveře od skříně, rozsvěcovala světlo nebo zapínala televizi. Stávalo se, že jí věci padaly z rukou. Kolikrát jsem přišla do kuchyně a teta Inga dřepěla a smetáčkem zametala střepy. Když jsem se jí ptala, co se stalo, říkala:

„Ale, jenom taková blbá nehoda, já jsem tak nešikovná.“ Pokud se nemohla vyhnout tomu, aby někomu podala ruku, omlouvala se, protože lidé často vyděšeně vykřikli. „Tetička jiskřička“, tak jí Rosmarie říkala, všem ale bylo jasné, že tetu Ingu obdivovala.

„Jak to, že to neumíš taky, mami?“ ptala se jednou tety Harriet. „A jak to, že já ne?“

Teta Harriet se na ni podívala a odvětila, že Inga se nedokáže zbavit vnitřního napětí jinak než takhle a že Rosmarie se nepřetržitě vydává, tudíž k takovým výbojům dojít nemůže, a že za to Rosmarie má být vděčná. Teta Harriet byla odjakživa spirituální bytost. Ještě než se z ní stala Mohani a začala nosit ty dřevěné korálky, měla už za sebou několik cest k vlastnímu středu a zase zpátky. Když zemřela její dcera, moje matka se vyjádřila, že si prý Harriet hledala nějakého otce a sama se znovu stala dcerou. Že chtěla něco pevného. Něco, co by jí zabránilo v pádu a zároveň pomáhalo zapomenout. Nikdy jsem se s tímto vysvětlením nespokojila, teta Harriet milovala drama, žádná

melodramata. Možná byla střelená, ale nikdy vulgární. Možná cítila spojitost s mrtvým mistrem Oshem. Muselo na ni působit konejšivě, že nějaký mrtvý může být tak živoucí, protože onen živoucí Bhagwan na ni nikdy velký dojem neudělal, a smála se těm fotkám, na nichž pózoval před svými mnoha velikými auty.

Když byli moje matka, otec a teta Inga pryč, pily jsme s touto Harriet v hostinci mátový čaj. Naše mlčení bylo žalostivé a nebylo v něm napětí.

„Půjdeš teďka do domu?“ zeptala se nakonec teta Harriet. Vstala a sáhla po své kožené cestovní tašce, která stála vedle našeho stolu. Mrkla jsem směřujícímu se Oshovi v dřevěném přívěsku na jejích korálcích do očí a kývla jsem. On mi také pokynul. Vstala jsem. Tiskla mě tak pevně, až to bolelo. Nic jsem neříkala a hleděla jí přes rameno do prázdného lokálu. Opar z kávy a potu, jenž včera obklopoval smuteční hosty, se stále ještě vznášel pod nízkým, bílým stropem. Teta Harriet mě políbila na čelo a šla ven. Její Reeboky skřípaly na napastovaných prknech.

Na ulici se otočila a zamávala. Já jsem zvedla ruku. Stoupla si na autobusovou zastávku a otočila se ke mně zády. Ramena měla trochu povystrčená dopředu a krátké, rezavé vlasy se jí v týlu schovaly do límce černé blůzy. Vylekala jsem se. Teprve zezadu jsem na ní viděla, jak je nešťastná. Chvatně jsem odvrátila oči a sedla si zpátky ke stolu se snídaní. Nechtěla jsem ji pokořovat. Když se okenní tabulky rozehvěly duněním blížícího se autobusu, zvedla jsem oči a zastihla tetu Harriet ještě jedním pohledem — seděla zapřená do sedadla a upřeně hleděla před sebe.

Šla jsem zase pěšky k domu. Taška nebyla těžká, uvnitř byla černá sametová sukně. Měla jsem na sobě krátké černé šaty bez

ramínek a černé sandály na klínovém podpatku, ve kterých se dalo dlouho chodit po asfaltových chodnících nebo tahat knížky z regálů, aniž by se v nich člověku podlamovaly nohy. Sobotní ráno, moc se toho nedělo. Před obchodem Edeka seděli nějací mladí na mopedech a lízali zmrzlinu. Holky si neustále protřásaly své čerstvě umyté vlasy. Vypadalo to docela hrozivě, jako by měly příliš slabé krky na to, aby unesly jejich hlavy, a já jsem se obávala, že by se jim ty hlavy mohly zčistajasna překlopit buď dozadu, nebo na bok. Musela jsem na ně hrozně zírat, protože všichni ztichli a dívali se za mnou. I když mi to bylo nepříjemné, přece jenom se mi ulevilo, že se ty holčičí hlavy přestaly klátit, zůstaly nahoře na krcích a nezastavily se v nějakých směšných polohách třeba na jejich ramenou nebo hrudních kostech.

Hlavní ulice se ostře stáčela doleva, šterková cesta pak vedla rovně podél benzinové pumpy BP a dvou domů až k pastvinám. Později jsem si chtěla napumpovat jedno z kol a vyjet si touhle silničkou až ke zdymadlu. Nebo k jezeru, dnes prý má být teplo, říkala teta Inga.

Šla jsem po pravé straně ulice. Vlevo byl už teď mezi topoly vidět mlýn, čerstvě natřený, a mně bylo líto, že je tak pestrobarevný, koneckonců nikoho by přece ani nenapadlo, aby rval přítelkyně mé babičky z Besedy do nějakých třpytivých legín. Berthin statek, který teď měl být mým domem, byl šikmo naproti tomu mlýnu. Stála jsem před vjezdem, pozinkovaná brána byla zamknutá a nižší, než jak jsem si ji pamatovala, právě tak do pasu, takže jsem ji rychle obkročmo přeskočila.

Za ranního světla dům vypadal jako temná, ošuntělá krabice s širokým, ošklivě vydlážděným vjezdem. Lípy stály ve stínu. Cestou ke schodům jsem viděla, že celou předzahrádku zaplevelily pomněnky. Modré kvítky právě uvadaly, některé